

Våtmarker - ett myller av liv.

Våtmarker är naturliga reningsverk som bidrar med biologisk mångfald och en mängd andra nyttor som t.ex. bevattningsresurs, jakt, fiske mm. Det är en god investering ur natur- och miljösynpunkt att låta anlägga våtmarker.

Det finns olika strategier för utformandet av en våtmark. Det går t.ex. att utforma en våtmark så att den både utgör en bevattningsresurs och en kväve- och fosforfälla. Förutom dessa nyttor så kan ju våtmarken bli ett populärt utflyktsmål för skolbarn, eftersom det brukar krylla av liv i en våtmark. Man kan t.ex. se glupska rovdjur som trollsländelarver. Det är bland annat dom som ser till att antalet mygglarver hålls nere på en minimi-nivå. Det blir mao inte mer mygg i en väl fungerande våtmark. Andra djur som trivs i våtmarken är t.ex. grodor, skalbaggar, fåglar och fisk. Men man måste bestämma om våtmarken ska vara en fisk- eller fågelvåtmark, eftersom de konkurrerar om födan. Vid ett våtmarksbesök kan såväl barn som vuxna studera ett mini-ekosystem och samtidigt få lära sig mer om hur man kan återanvända vatten, minska på övergödande ämnen och därmed bidra till att rädda havet. Det blir en lektion i ekologi, biologi, kretsloppstänkande och kemi på en gång. En våtmark kan ju utformas så att den blir ett attraktivt utflyktsmål, med informationsskyltar, små gångbroar, vattenkikare etc.

Det är viktigt att anlägga en våtmark på rätt sätt och det lönar sig därför att anlita en våtmarkskonsult. De brukar dessutom hjälpa till med de myndighetskontakter som behövs. På Åland ska Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten kontaktas. De kan berätta vad som gäller.

Kostnaderna för att anlägga en våtmark varierar beroende på förutsättningarna. På Åland kan man ansöka om stöd från Jordbruksbyrån för olika våtmarksprojekt.

Det är viktigt att våtmarken utformas så att det går att kontrollera vegetationen. Slänterna ska vara flacka, minst 1:7 och det ska gå att tömma så att man kan komma åt större ytor för maskinell avslagning (se även faktarutan "Snabba tips"). Vegetationen i våtmarker är viktiga eftersom de ger både mat och växtplats åt de bakterier som står för kvävereningen. Vanliga växter som etablerar sig helt av sig självt är svalting, igelknopp, bredkaveldun och gäddnate.

En våtmark kan gärna anläggas i nära anslutning till stora kulvertar etc, så att reningen blir så bra som möjligt. Ju smutsigare vatten desto mer näringsämnen kan våtmarken ta bort. Undersökningar visar att reningseffekten för anlagda våtmarker varierar men att de kan ta bort mellan 500 och 1500 kg kväve/ha varje år om de ligger på rätt plats och är väl utförda.

Det finns mao många nyttor med en våtmark. Att anlägga våtmarker kan vara en åtgärd för att uppnå en god vattenstatus i enlighet med vattendirektivet.

Snabba tips!

1. Hitta ett läge där en stor kulvert avvattnar > 50 ha åkermark, och där fallhöjd finns så att grävjobbet minimeras.
2. Våtmarkens yta ska vara minst ca 0,5-1 % av avrinningsområdet.
3. Gör gärna våtmarken grund (0,7-1,0 m medeldjup) och med flacka slänter (1:7).
4. Gör våtmarken tömningsbar (bottenrör med vridbar snabel), och se till att även vallar är körbara med minst 3 m krön, för att underlätta framtida skötsel.
5. Genomför årlig avslagning av vegetation och/eller ha betesdjur runt våtmarken.
6. Anlägg våtmarken så att den smälter in i landskapet och så att den inte stör den övriga verksamheten.

Lästips: "Anlagda våtmarker i jordbrukslandskapet". Peter Feuerbach.

Länktips: <http://www.naturvardsverket.se/sv/Tillstandet-i-miljon/Livsmiljoer-och-arter/Vatmarker/>

Länktips: <http://www.greppa.nu/uppslagsboken/renavattnet/praktiskhandbokforvatmarksbyggare.4.1c0ae76117773233f7800015533.html>